

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, <https://www.finarbitr.cz>

Navrhovatel

Zástupce

JUDr. Rostislav Pukl
advokát
IČO 022 83 484
Svatoplukova 519
69801 Veselí nad Moravou

Instituce

FINSPACE s.r.o.
IČO 280 88 042
Revoluční 764/17
11000 Praha 1

Zástupce

JUDr. Jiří Polanský
advokát
IČO 650 78 071
Trojanova 2022/12
12000 Praha 2

Č. j. FA/SR/SU/870/2017 - 33

Praha 3. 12. 2018

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 15. 8. 2017 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, o určení neplatnosti smlouvy o úvěrovém rámci ze dne 31. 8. 2016, smlouvy o úvěru ze dne 20. 1. 2017, smlouvy o úvěru ze dne 13. 2. 2017, smlouvy o úvěru ze dne 9. 3. 2017, smlouvy o úvěru ze dne 13. 4. 2017, smlouvy o úvěru ze dne 10. 5. 2017 a smlouvy o úvěru ze dne 9. 6. 2017 a zaplacení částky 6.267,- Kč, takto:

- I. **Instituce, FINSPACE s.r.o., IČO 28088042, se sídlem Revoluční 764/17, 11000 Praha 1 – Staré Město, je povinna navrhovateli, , zaplatit částku ve výši 5.267,- Kč (slovy: pět tisíc dvě stě šedesát sedm korun českých), a to do tří dnů od právní moci nálezu.**
- II. **Návrh navrhovatele, , o zaplacení částky ve výši 1.000,- Kč se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.**
- III. **Instituce, FINSPACE s.r.o., je povinna uhradit podle § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci ve výši 15.000,- Kč (slovy: patnáct tisíc korun českých), na účet Kanceláře finančního arbitra vedený u České národní banky, č. 19-3520001/0710, variabilní symbol platby 8702017, konstantní symbol platby 558, a to do patnácti dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**

Odůvodnění:

1 Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se domáhá určení neplatnosti smluv o zápůjčce a úvěru, které s Institucí uzavřeli, protože Instituce s odbornou péčí neposoudila schopnost Navrhovatele splácat spotřebitelský úvěr, a vydání bezdůvodného obohacení, které na jeho úkor Instituce získala přijetím plnění nad rámec poskytnutých jistin ze smluv o zápůjčce a úvěru.

Finanční arbitr při posuzování podmínek řízení ze shromážděných podkladů zjistil, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli

- a) nejpozději dne 31. 8. 2016 smlouvu o zápůjčce, na základě které se Instituce zavázala poskytovat Navrhovateli opakovaně peněžní prostředky až do výše 10.000,- Kč a Navrhovatel se je zavázal vždy nejpozději do 21 dní po schválení každé žádosti o čerpání úvěrového rámce vrátit jedinou splátkou ve výši zapůjčené jistiny a odměny Instituce (dále jen „Smlouva o úvěrovém rámci“), přičemž Navrhovatel čerpal zápůjčku ze Smlouvy o úvěrovém rámci dne 31. 8. 2016, 22. 9. 2016, 14. 10. 2016, 4. 11. 2016 a 12. 12. 2016;
- b) dne 20. 1. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 6.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 7.128,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 1“);
- c) dne 13. 2. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 6.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 7.122,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 2“);
- d) dne 9. 3. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 6.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 8.126,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 3“);
- e) dne 13. 4. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 7.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 8.302,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 4“);
- f) dne 10. 5. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 7.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 8.302,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 5“);
- g) dne 9. 6. 2017 smlouvu o úvěru, na základě které se Instituce zavázala Navrhovateli poskytnout úvěr ve výši 7.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky nejpozději do 21 dní po jejich odeslání na účet Navrhovatele vrátit spolu s poplatkem za sjednání úvěru a úroky jedinou splátkou ve výši 8.302,- Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 6“; Smlouva o úvěrovém rámci, Smlouva o úvěru 1, Smlouva o úvěru 2, Smlouva o úvěru 3, Smlouva o úvěru 4, Smlouva o úvěru 5 a Smlouva o úvěru 6 dále společně též jako „Smlouvy o úvěru“).

Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele, protože nezjistil, že by Navrhovatel v právních vztazích, které jsou předmětem tohoto řízení, s Institucí nevystupoval jako fyzická osoba, která nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak definují spotřebitele hmotněprávní předpisy. Navrhovatel proto může být účastníkem řízení před finančním arbitrem ve smyslu § 1 odst. 1 a § 3 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi.

Z veřejného seznamu živnostenského rejstříku finanční arbitr zjistil, že Instituce byla od 17. 10. 2011 do 14. 5. 2018 držitelem živnostenského oprávnění s předmětem podnikání „[p]oskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru“, na jehož základě byla při splnění dalších podmínek v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském

podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „živnostenský zákon“), oprávněna poskytovat a zprostředkovat spotřebitelské úvěry a jiné úvěry, zápůjčky, či obdobné finanční služby.

Podle § 169 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (dále jen „nový zákon o spotřebitelském úvěru“), platí, že „[t]en, kdo byl přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona oprávněn poskytovat spotřebitelský úvěr na základě živnostenského oprávnění, může provozovat tuto činnost na základě živnostenského oprávnění do doby, než Česká národní banka rozhodne o žádosti o udělení oprávnění k činnosti některé z osob uvedených v § 7, nejdéle však do 18 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, pokud tuto žádost podal do 3 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Marným uplynutím této lhůty jeho oprávnění k poskytování spotřebitelského úvěru zaniká“.

Z veřejného seznamu vedeného Českou národní bankou finanční arbitr zjistil, že Instituce byla vedena jako „[ž]adatel o povolení k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru provozující činnost v přechodném období“, s typem oprávnění k činnosti „[p]ovolení“ od 28. 2. 2017, přičemž od 15. 5. 2018 (s dobou trvání oprávnění do 31. 12. 2023) je vedena jako „[n]ebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru“, s typem oprávnění k činnosti „[p]ovolení“ a povolenou činností „[p]oskytování spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení“.

Jelikož Instituce v době uzavření Smluv o úvěru splnila podmínky živnostenského zákona a od nabytí jeho účinnosti i podmínky zákona o spotřebitelském úvěru, je tedy institucí ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi.

Smlouva o úvěrovém rámci je smlouvou o zápůjčce ve smyslu § 2390 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“), resp. ve znění účinném v době uzavření Smlouvy o úvěrovém rámci, i když Instituce ve smlouvě nesprávně odkázala (a nesprávně ji označila jako „smlouva o půjčce“ – pozn. finančního arbitra), že se tato smlouva řídí zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „starý občanský zákoník“), tedy předpisem účinným do 31. 12. 2013, který byl s účinností od 1. 1. 2014 nahrazen novým občanským zákoníkem.

Smlouva o úvěrovém rámci je současně smlouvou o spotřebitelském úvěru ve smyslu zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, účinného do 30. 11. 2016 (dále jen „starý zákon o spotřebitelském úvěru“), protože ji uzavřel spotřebitel a podnikatel a jejím předmětem je úvěr, který není vyloučen z režimu starého zákona o spotřebitelském úvěru ve smyslu § 2 tohoto zákona.

Smlouvy o úvěru (vyjma Smlouvy o úvěrovém rámci) jsou smlouvami o úvěru ve smyslu § 2395 a násl. nového občanského zákoníku, a jsou současně smlouvami o spotřebitelském úvěru ve smyslu nového zákona o spotřebitelském úvěru, protože je uzavřel spotřebitel a podnikatel a jejich předmětem je úvěr, který není vyloučen z režimu zákona o spotřebitelském úvěru ve smyslu § 4 tohoto zákona (dále jen „Smlouvy o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru“).

Finanční arbitr tak je příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, protože se jedná o spor mezi věřitelem a spotřebitelem při poskytování spotřebitelského úvěru podle § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 3 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4 Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že s Institucí uzavřel Smlouvy o úvěru.

Navrhovatel tvrdí, že Instituce porušila povinnost s odbornou péčí posoudit jeho schopnost splácet spotřebitelský úvěr, protože k řádnému posouzení úvěruschopnosti Navrhovatele Instituce „*potřebuje řadu dokumentů, ze kterých zjistí relevantní informace, a to například výpisy z bankovního účtu spotřebitele, pracovní smlouvu spotřebitele, potvrzení o příjmu spotřebitele, příp. daňové přiznání spotřebitele, atd.*“, přičemž Instituce „*si však před uzavřením smlouvy o úvěru žádné tyto dokumenty neobstarala, ani neprovedla nahlédnutí do příslušných databází*“.

Navrhovatel dále tvrdí, že Instituce tím, že „*zcela zjevně neuvedla do smluv veškeré předpoklady použité pro výpočet RPSN (rozuměj roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr; dále jen „RPSN“), porušila svoji zákonnou informační povinnost uloženou jí ust. § 6 odst. 1 ZSÚ (rozuměj starý zákon o spotřebitelském úvěru)*“, v důsledku čehož „*se spotřebitelský úvěr pokládá od počátku úročený ve výši diskontní sazby platné v době uzavření smlouvy a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná*“.

Navrhovatel „*dále namítá neplatnost ustanovení o smluvních pokutách a úrokové sazbě, a to pro rozpor s dobrými mravy a rozpor s ustanoveními týkajícími se ochrany spotřebitele*“, když „*instituce nerespektuje zákonné požadavky na koncipování smluv a záměrně upravuje tyto údaje k obrazu svému*“, a proto „*nelze tyto smlouvy za absolutně žádných okolností uvažovat o platnosti těchto smluv*“.

Navrhovatel „*shledává veškeré poplatky i smluvní pokuty stanovené institucí ve spotřebitelských smlouvách jako extrémně disproporcionální z důvodu jejich neekvivalentního protiplnění*“, když „*nadto dodává, že smlouvy sepsané institucí jsou zjevně lichevní na rozdíl od smlouvy o úvěru uzavřené s bankou*“.

Navrhovatel dále odmítl předložit podklady prokazující příjmovou a výdajovou stránku jeho rozpočtu, neboť „*[i]nstituce je povinna postupovat při výkonu své činnosti s tzv. odbornou péčí*“, když „*je to právě instituce, která má prokazovat, že příjmy a výdaje navrhovatelky zkoumala v rámci plnění povinnosti posoudit s odbornou péčí, neboť výše uvedené ustanovení (rozuměj § 22 odst. 5 starého zákona o spotřebitelském úvěru) otáčí důkazní břemeno na instituci*“.

Navrhovatel tvrdí, že Instituci na Smlouvy o úvěru uhradil celkem 68.267,- Kč, když nad rámec zapůjčené jistiny uhradil částku ve výši 6.267,- Kč.

6 Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že s Navrhovatelem uzavřela Smlouvy o úvěru.

Instituce „*trvá na tom, že postupovala s odbornou péčí při posuzování bonity navrhovatelky, kdy navrhovatelka jí byla dlouhodobě známá z řady předchozích obchodů [...], které spolu již úspěšně dokončili*“, přičemž „*[j]iž sama tato skutečnost zcela nepochybně svědčí o bonitě klientky (rozuměj Navrhovatele), když Instituce dále nadto „vycházela jak z údajů poskytnutých navrhovatelkou, o kterých neměla důvodnou pochybnost, a to vzhledem k tomu, že závazky z předchozích smluvních vztahů byly ze strany navrhovatelky úspěšně splaceny, prověřením těchto údajů a též prověřením bonity navrhovatelky v dostupných databázích jako je nebankovní-registr.cz a databáze Intrum Justitia Czech*“.

Instituce tvrdí, že prověřila příjem Navrhovatele a že vycházela i z příjmu jeho manžela, který Navrhovatel při každém jednotlivém čerpání úvěru potvrdil. Instituce tvrdí, že vycházela i z „*nákladů domácnosti atd.*“, které dále porovnávala s výší životního minima pro dvě dospělé osoby a dvě děti, přičemž příjem Navrhovatele a jeho manžela činí 33.000,- Kč a „*pokud je životní minimum stanoveno zákonem na částku 10.560,- Kč*“, považuje Instituce částku ve výši 22.440,- Kč zbývající v rozpočtu domácnosti Navrhovatele jako částku „*pro splacení úvěru ve výši 2.000,- Kč, ale též úvěru ve výši 7.000,- Kč, více než dostačující*“.

Instituce dále tvrdí, že při ověřování úvěruschopnosti Navrhovatele se nespolehala pouze na údaje poskytnuté Navrhovatelem, ale tyto údaje dále aktivně ověřovala u dalších osob, zejména u jeho zaměstnavatele a prostřednictvím tvrzených registrů (insolvenční rejstřík, Centrální evidence exekucí, vedená Exekutorskou komorou České republiky atd.), přičemž v této souvislosti argumentuje, že postupovala v souladu se závěry v rozhodnutí Soudního dvora ze dne 18. 12. 2014, CA Consumer Finance proti Ingrid Bakkaus a další (C-449/13) a Nejvyššího správního soudu České republiky ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015.

Instituce tvrdí, že při posuzování schopnosti Navrhovatele splácet spotřebitelský úvěr je nezbytné zohlednit i skutečnost, že v případě Navrhovatele se jednalo o „menší částky úvěrů“, v případě kterých podrobnější posuzování úvěruschopnosti „by bylo skutečně daleko nákladnější, nežli by byla částka poskytovaná z úvěru“.

Instituce dále namítá, že při posuzování úvěruschopnosti Navrhovatele při návrhu na uzavření smlouvy o úvěru, jejímž předmětem bylo poskytnutí úvěru ve výši 2.000,- Kč, by Instituce vynaložila „úsilí přiměřené vysoké vůči této žádosti“, když „rozdílně by postupovala při žádosti o úvěr na částku 100.000,- Kč“.

Instituce namítá, že argumenty Navrhovatele v návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem „jsou účelové a nereflktují vývoj vztahu mezi navrhovatelkou a institucí“, když dále Instituce dovozuje, že § 86 zákona o spotřebitelském úvěru vykládají soudy v České republice natolik extenzivně, že finanční arbitr, soud nebo i sám žadatel o úvěr v každém případě naleznou nějaké pochybení nebankovního poskytovatele úvěrových produktů, co by v konečném efektu bylo způsobilé navodit stav, v důsledku kterého by docházelo k deformaci podnikatelského prostředí do té míry, že by spotřebitelé neměli „ve svém okolí subjekt, který jim poskytne úvěr např. 5.000,- Kč“, co by znamenalo pro spotřebitele nemožnost „překlenout těžší životní situaci, kdy si potřebují krátkodobě půjčit menší finanční částky, kupř. do příští výplaty“.

Instituce argumentuje, že údaj o RPSN v souladu s § 6 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru uvedla ve Smlouvě o úvěrovém rámci, když dále správný údaj o RPSN pro Smlouvy o úvěru v režimu zákona o spotřebitelském úvěru se uvádí přímo v těchto smlouvách.

Instituce namítá, že „má dále za to, že existuje důvodné podezření o spáchání trestného činu úvěrového podvodu dle § 211 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, že již v době uzavření smlouvy o úvěru ze dne 31. 8. 2016 zatajila instituci min. dva (2) závazky vůči dalším věřitelům, a v zatajování této skutečnosti pokračovala soustavně při uzavření každé dílčí smlouvy o úvěru, tj., pokračovala v trestné činnosti při každé žádosti o úvěru a poskytování informací o svých závazcích instituci v rámci posuzování úvěruschopnosti navrhovatelky“, a že „[v] této věci bude instituce činit příslušná oznámení orgánům činným v trestním řízení“.

8 Jednání o smíru

Finanční arbitr v souladu s § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu. Navrhovatel se k výzvě finančního arbitra ohledně možnosti smírného řešení sporu nevyjádřil. Instituce finančního arbitra informovala, že uzavření smíru ve věci nepovažuje za možné. Smírného řešení se proto mezi stranami sporu před vydáním tohoto nálezu finančnímu arbitrovi nepodařilo dosáhnout.

9 Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě

skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr je orgán mimosoudního řešení spotřebitelských sporů na finančním trhu. Primárním cílem finančního arbitra je tam, kde je spotřebitel v právu, přivést strany sporu ke smírnému řešení sporu tak, aby se spotřebitel nemusel obracet na soud a nemusel hradit náklady soudního řízení, protože řízení před finančním arbitrem je bezplatné. Proto musí finanční arbitr posoudit spor zásadně podle právních předpisů a nemůže působit ve prospěch ani jedné strany sporu. Pokud se nepodaří vyřešit spor smírně, vydá finanční arbitr rozhodnutí, které může strana sporu, která s ním nebude souhlasit, napadnout u soudu. Rozhodnutí finančního arbitra, kterým by neodůvodněně upřednostnil některou stranu sporu, by soud musel zrušit a velmi pravděpodobně by neúspěšné straně sporu uložil náhradu nákladů soudního řízení.

Finanční arbitr rozhoduje podle práva, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů, Ústavního soudu nebo Soudního dvora Evropské unie. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, aby rozhodnutí finančního arbitra jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

Předmětem sporu je určení neplatnosti Smluv o úvěru, protože Instituce s odbornou péčí neposoudila schopnost Navrhovatele splácet spotřebitelský úvěr, a vydání bezdůvodného obohacení, které na jeho úkor Instituce získala přijetím plnění nad rámec poskytnutých jistin ze Smluv o úvěru.

9.1 Rozhodná právní úprava

Protože Smlouvu o úvěrovém rámci uzavřeli Navrhovatel a Instituce před účinností nového zákona o spotřebitelském úvěru a finanční arbitr nezjistil, že by si sjednali, že se jejich práva a povinnosti ze Smlouvy o úvěrovém rámci budou ode dne nabytí účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru řídit tímto zákonem, řídí se práva a povinnosti z ní vyplývající starým zákonem o spotřebitelském úvěru, tím není dotčeno subsidiární použití nového občanského zákoníku v otázkách, které starý zákon o spotřebitelském úvěru neupravuje, protože platí, že starý zákon o spotřebitelském úvěru je vůči novému občanskému zákoníku ve vztahu speciality a použití právních norem v něm obsažených má přednost před použitím právních norem obsažených v novém občanském zákoníku.

Smlouvy o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru uzavřeli Navrhovatel a Instituce za účinnosti nového zákona o spotřebitelském úvěru, tím současně není dotčeno subsidiární použití nového občanského zákoníku v otázkách, které nový zákon o spotřebitelském úvěru neupravuje, protože platí, že zákon o spotřebitelském úvěru je vůči novému občanskému zákoníku ve vztahu speciality a použití právních norem v něm obsažených má přednost před použitím právních norem obsažených v novém občanském zákoníku.

9.2 Rozhodná smluvní úprava

Navrhovatel a Instituce si ve Smlouvách o úvěru sjednali

- a) Smlouva o úvěrovém rámci je v jejím záhlaví označena jako „[o]bchodní podmínky společnosti FINSPACE s.r.o.“;
- b) v článku 1.3 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[u]zavřením Smlouvy o Půjčce přenechává Věřitel (rozuměj Instituce) Klientovi (rozuměj Navrhovateli) peněžní prostředky ve formě

- Půjčky (rozuměj zápůjčky) a Klient se zavazuje Věřiteli za podmínek Smlouvy o Půjčce a těchto Podmínek (rozuměj Smlouvu o úvěrovém rámci) poskytnutou Půjčku vrátit a zaplatit Poplatek“;*
- c) *v článku 3.2 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[m]á-li Klient zájem o poskytnutí Půjčky, zašle Věřiteli Žádost o půjčku formou, jež je stanovena níže v těchto podmínkách“;*
 - d) *v článku 3.3 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[o]desláním Žádosti o Půjčku Klient výslovně žádá Věřitele, aby Smlouva o Půjčku byla sjednána prostřednictvím výměny textových zpráv SMS“;*
 - e) *v článku 3.5 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „Klient zašle Věřiteli Žádost o Půjčku formou: a) textové zprávy SMS za použití mobilní telefonní sítě na číslo 773 222 001 (...) nepřesahující 160 znaků, uvede následující údaje (...): MP [částka půjčky v Kč] [křestní jméno] [příjmení] [rodné číslo] [číslo občanského průkazu] [číslo bankovního účtu včetně směrového čísla banky odděleného lomítkem] [název ulice trvalého bydliště] [číslo] [obec] [směrovací číslo] (...) nebo b) elektronického formuláře umístěného na Internetových stránkách“;*
 - f) *v článku 4.1 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[n]abídka [Instituce] bude obsahovat následující údaje: 'Finspace, s.r.o. schválil Vasi půjčku Kc [X000]+naklady Kc[XX0]= celkem Kc[XXX0]'“;*
 - g) *v článku 5.1 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[k]lientovi, kterému nebyla Věřitelem v průběhu 12 měsíců před podáním Žádosti o Půjčku poskytnuta žádná jiná Půjčka, Věřitel poskytne Půjčku prostřednictvím Pošty na adresu trvalého bydliště Klienta uvedenou v Žádosti o Půjčku“;*
 - h) *v článku 5.4 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[k]lient může v jednom časovém okamžiku využívat pouze jednu Půjčku. Klient může požádat Věřitele o poskytnutí další Půjčky až po úplném splacení předchozí Půjčky, řádném splnění všech povinností vyplývajících ze Smlouvy o půjčce a po vypořádání všech závazků vůči Věřiteli“;*
 - i) *v článku 5.5 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[v]eškeré platby podle Smlouvy o Půjčce musí být prováděny v Kč (korunách českých) a výhradně na bankovní účet Věřitele, jenž je uveden v těchto podmínkách“;*
 - j) *v článku 6.1 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[v]ýše poplatku odráží náklady Věřitele na zpracování Žádosti o Půjčku a poskytnutí Půjčky, závisí na částce Půjčky a na tom, kolik Půjček daný Klient Věřiteli řádně a včas splatil v průběhu posledních 12 měsíců. Výše Poplatku je následující:[..]“*
 - k) *v článku 6.2 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[v]ěřitel za poskytnutí Půjčky neúčtuje úrok (s výjimkou případného úroku z prodlení podle čl. 8);*
 - l) *v článku 6.5 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[r]oční procentní sazba nákladů (RPSN) pro půjčku na 21 dní činí 454 %“;*
 - m) *v článku 7.1 Smlouvy o úvěrovém rámci, že „[o]bdobí splatnosti Půjčky začíná běžet v den, kdy je půjčka Klientovi [...] schválena“, když „[o]bdobí splatnosti Půjčky činí 21dní“;*
 - n) *Instituce se ve Smlouvě o úvěru 1 zavázala poskytnout Navrhovateli na jeho žádost finanční prostředky v celkové výši 6.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky vrátit Instituci a zaplatit za ně „poplatek“ ve výši 990,- Kč a „[ú]rok“ ve výši 138,- Kč;*
 - o) *Instituce se ve Smlouvě o úvěru 2 zavázala poskytnout Navrhovateli na jeho žádost finanční prostředky v celkové výši 6.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky vrátit Instituci a zaplatit za ně „poplatek“ ve výši 990,- Kč a „[ú]rok“ ve výši 132,- Kč;*
 - p) *Instituce se ve Smlouvě o úvěru 3 zavázala poskytnout Navrhovateli na jeho žádost finanční prostředky v celkové výši 6.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky vrátit Instituci a zaplatit za ně „poplatek“ ve výši 990,- Kč a „[ú]rok“ ve výši 1.136,- Kč;*
 - q) *Instituce se ve Smlouvě o úvěru 4 zavázala poskytnout Navrhovateli na jeho žádost finanční prostředky v celkové výši 7.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční*

- prostředky vrátit Instituci a zaplatit za ně „poplatek“ ve výši 1.155,- Kč a „[ú]rok“ ve výši 147,- Kč;
- r) Instituce se ve Smlouvě o úvěru 5 zavázala poskytnout Navrhovateli na jeho žádost finanční prostředky v celkové výši 7.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky vrátit Instituci a zaplatit za ně „poplatek“ ve výši 1.155,- Kč a „[ú]rok“ ve výši 147,- Kč;
 - s) Instituce se ve Smlouvě o úvěru 6 zavázala poskytnout Navrhovateli na jeho žádost finanční prostředky v celkové výši 7.000,- Kč a Navrhovatel se zavázal tyto finanční prostředky vrátit Instituci a zaplatit za ně „poplatek“ ve výši 1.155,- Kč a „[ú]rok“ ve výši 147,- Kč;
 - t) v článku II. odst. 2. Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru, že je úroková sazba „pevná, 36 % p.a.“ a „[r]oční procentní sazba nákladů (RPSN): 1839 %“, přičemž „v sobě obsahuje položky úroků z úvěru, poplatek za sjednání Úvěru, který je specifikován v sazebníku“;
 - u) v článku X. odst. 2. Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru, že Navrhovatel „zmocňuje Úvěrujícího (rozuměj Instituci) k přístupu do veřejných registrů, zejména pak dal Úvěrujícímu souhlas s nakládáním s jeho osobními údaji za účelem posuzování úvěruschopnosti, bonity a důvěryhodnosti, za účelem posuzování rizik prostřednictvím vyhledávání údajů na internetových stránkách www.nebankovní-registr.cz [...], a dále za účelem vzájemného informování uživatelů bankovního registru klientských informací (dále jen „BRKI“) a nebankovního registru klientských informací (dále jen „NRKI“) ve vztahu k úvěruschopnosti, důvěryhodnosti, solventnosti a platební morálce Úvěrovaného“.

9.3 Skutková zjištění

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů a z úřední činnosti zjistil, že

- a) Instituce Navrhovateli poskytla na základě jeho
 - a. žádosti ze dne 31. 8. 2016 finanční prostředky ve výši 2.000,- Kč;
 - b. žádosti ze dne 22. 9. 2016 finanční prostředky ve výši 4.000,- Kč;
 - c. žádosti ze dne 14. 10. 2016 finanční prostředky ve výši 5.000,- Kč;
 - d. žádosti ze dne 4. 11. 2016 finanční prostředky ve výši 6.000,- Kč;
 - e. žádosti ze dne 12. 12. 2016 finanční prostředky ve výši 6.000,- Kč;
- b) Instituce Navrhovateli poskytla ze Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru
 - a. ze Smlouvy o úvěru 1 dne 20. 1. 2017 finanční prostředky ve výši 6.000,- Kč;
 - b. ze Smlouvy o úvěru 2 dne 13. 2. 2017 finanční prostředky ve výši 6.000,- Kč;
 - c. ze Smlouvy o úvěru 3 dne 9. 3. 2017 finanční prostředky ve výši 6.000,- Kč;
 - d. ze Smlouvy o úvěru 4 dne 13. 4. 2017 finanční prostředky ve výši 7.000,- Kč;
 - e. ze Smlouvy o úvěru 5 dne 10. 5. 2017 finanční prostředky ve výši 7.000,- Kč;
 - f. ze Smlouvy o úvěru 6 dne 9. 6. 2017 finanční prostředky ve výši 7.000,- Kč;
- c) podle Výpisu z účtu MONETA a přehledu přijatých plateb, který doložila Instituce (dále jen „Přehled plateb“), uhradil Navrhovatel Instituci
 - a. dne 20. 9. 2016 částku ve výši 2.000,- Kč;
 - b. dne 13. 10. 2016 částku ve výši 3.000,- Kč;
 - c. dne 4. 11. 2016 částku ve výši 6.250,- Kč;
 - d. dne 5. 12. 2016 částku ve výši 8.250,- Kč, přičemž 750,- Kč z této částky tvořila smluvní pokuta za desetidenní prodlení;
 - e. dne 9. 1. 2017 a 19. 1. 2017 částku ve výši 8.300,- Kč, přičemž 750,- Kč z této částky tvořil poplatek za prodloužení splatnosti závazku;
 - f. dne 13. 2. 2017 částku ve výši 7.128,- Kč;
 - g. dne 7. 3. 2017 částku ve výši 7.116,- Kč;
 - h. dne 10. 4. 2017 částku ve výši 8.120,- Kč, přičemž 950,- Kč z této částky tvořila smluvní pokuta za jedenáctidenní prodlení a náklady za odeslání upomínky;

- i. dne 5. 5. 2017 částku ve výši 8.302,- Kč;
 - j. dne 8. 6. 2017 částku ve výši 8.801,- Kč, přičemž 450,- Kč z této částky tvořily náklady za odeslání upomínky;
- d) Navrhovatel měl v době uzavření Smluv o úvěru finanční závazky u
1. společnosti COOL CREDIT, s.r.o., IČO 021 12 621, se sídlem Václavské náměstí 841/3, 11000 Praha 1 – Nové Město (dále jen „společnost COOL CREDIT, s.r.o.“), přičemž se jednalo o opakované tzv. krátkodobé půjčky s výší splátky závislé na výši čerpané jistiny úvěru na základě smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 1. 9. 2016, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 3. 10. 2016, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 27. 10. 2016, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 5. 12. 2016, smlouvy o refinancování úvěru č. ■ ze dne 7. 2. 2017, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 13. 3. 2017, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 3. 5. 2017 a smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 24. 5. 2017;
 2. společnosti VATAONLINE s.r.o., IČO 241 72 057, se sídlem Na poříčí 1040/10, 11000 Praha 1 – Nové Město, přičemž se jednalo o opakované tzv. krátkodobé půjčky s výší splátky závislé na výši čerpané jistiny úvěru na základě smlouvy o zápůjčce č. ■ ze dne 3. 11. 2016, smlouvy o zápůjčce č. ■ ze dne 7. 12. 2016, smlouvy o zápůjčce č. ■ ze dne 7. 2. 2017, smlouvy o zápůjčce č. ■ ze dne 16. 3. 2017, smlouvy o zápůjčce č. ■ ze dne 19. 4. 2017 a smlouvy o zápůjčce č. ■ ze dne 22. 5. 2017;
 3. společnosti Zaplo Finance s.r.o., IČO 294 13 575, se sídlem Jankovcova 1037/49, 17000 Praha 7 (dále jen „společnost Zaplo Finance s.r.o.“), přičemž se jednalo o opakované tzv. krátkodobé půjčky s výší splátky závislé na výši čerpané jistiny úvěru na základě smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 5. 9. 2016 a smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 24. 2. 2017;
 4. společnosti CreditPortal, a.s., IČO 055 61 302, se sídlem Argentinská 286/38, 17000 Praha 7 (dále jen „společnost CreditPortal, a.s.“), přičemž se jednalo o opakované tzv. krátkodobé půjčky s výší splátky závislé na výši čerpané jistiny úvěru na základě smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 22. 8. 2016, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 18. 1. 2017, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 8. 2. 2017, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 28. 2. 2017, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 7. 3. 2017, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 20. 3. 2017, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 12. 4. 2017 a smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 24. 5. 2017;
 5. společnosti Via SMS s.r.o., IČO 247 20 275, se sídlem Lazarská 1719/5, 11000 Praha 1 – Nové Město, na základě smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 25. 7. 2016 ve výši 20.000,- Kč (dále jen „společnost Via SMS s.r.o.“);
 6. společnosti Provident Financial s.r.o., IČO 256 21 351, se sídlem Olbrachtova 2006/9, 14000 Praha 4 – Krč (dále jen „společnost Provident Financial s.r.o.“), na základě smlouvy zápůjčce č. ■ ze dne 17. 2. 2016 se splátkou ve výši 368,- Kč týdně, smlouvy zápůjčce č. ■ ze dne 24. 8. 2016 se splátkou ve výši 2.232,- Kč měsíčně a č. ■ ze dne 19. 12. 2016 se splátkou ve výši 916,- Kč týdně;
 7. Dožádané osoby 2, když v období nejpozději od 20. 7. 2016 splácel pravidelnou měsíční splátku úvěru ve výši 3.904,66 Kč měsíčně;
 8. Dožádané osoby 2 na základě povoleného debetu na bankovním účtu č. ■ ve výši 37.000,- Kč, když konečný zůstatek na účtu Navrhovatele se v době sjednání Smluv o úvěru pohyboval v rozmezí od -20.267,61 Kč do -37.069,40 Kč;
 9. společnosti PROFI CREDIT Czech, a.s., IČO 618 60 069, se sídlem Klimentská 1216/46, 11000 Praha 1 – Nové Město (dále jen „společnost PROFI CREDIT Czech, a.s.“), když v období nejpozději od 15. 3. 2016 splácel pravidelnou měsíční splátku úvěru ve výši 4.098,- Kč měsíčně;
- e) v době uzavírání Smluv o úvěru přijal Navrhovatel podle Výpisu z účtu Fio banka a Výpisu z účtu MONETA další platby svědčící o existenci dalších závazkových vztahů v nezjištěné výši u
1. společnosti Creditstar Czech s.r.o., IČO 242 47 936, se sídlem Pobřežní 249/46, Karlín, 186 00 Praha 8 – Karlín, když Navrhovatel přijal příchozí platby dne 19. 1. 2017, 15. 4. 2017 a 10. 5. 2017;

2. společnosti Kontex Trade International s.r.o., IČO 248 27 061, se sídlem Na Okruhu 488/27, 14200 Praha 4 – Písnice (dále jen „společnost Kontex Trade International s.r.o.“), když Navrhovatel přijal příchozí platby dne 7. 2. 2017, 18. 4. 2017, 17. 5. 2017 a 16. 6. 2017;
 3. společnosti OPR-Finance s.r.o., IČO 013 81 300, se sídlem Hvězdova 1716/2b, 14000 Praha 4 Nusle (dále jen „společnost OPR-Finance s.r.o.“), když Navrhovatel přijal příchozí platby dne 19. 1. 2017, 9. 3. 2017, 23. 3. 2017, 7. 4. 2017, 19. 5. 2017 a 30. 6. 2017;
 4. společnosti Creamfinance Czech s.r.o., IČO 248 49 707, se sídlem Argentinská 286/38, 17000 Praha 7 – Holešovice (dále jen „společnost Creamfinance Czech s.r.o.“), když Navrhovatel přijal příchozí platby dne 15. 7. 2016, 26. 9. 2016 a 14. 3. 2017;
 5. společnosti Emma's credit s.r.o., IČO 032 99 309, se sídlem Na bojišti 1472/20, 12000 Praha 2 – Nové Město (dále jen „společnost Emma's credit s.r.o.“), když Navrhovatel přijal příchozí platby dne 9. 8. 2016, 7. 9. 2016, 5. 10. 2016, 8. 11. 2016, 23. 12. 2016, 7. 3. 2017 a 19. 4. 2017;
 6. společnosti BB Finance Czech s.r.o., IČO 241 90 799, se sídlem Počernická 272/96, 10800 Praha 10 – Malešice (dále jen „společnost BB Finance Czech s.r.o.“), když Navrhovatel přijal příchozí platby dne 8. 8. 2016, 27. 10. 2016, 26. 1. 2017, 7. 2. 2017, 18. 4. 2017 a 15. 5. 2017;
 7. společnosti SIM PŮJČKA s.r.o., IČO 015 48 689, se sídlem Na Zatlance 3283/10, 15000 Praha 5 – Smíchov (dále jen „společnost SIM PŮJČKA s.r.o.“), když Navrhovatel přijal příchozí platby dne 23. 2. 2017, 10. 4. 2017 a 24. 5. 2017;
 8. společnosti Viva credit s.r.o., IČO 042 33 735, se sídlem Pod Krejčárkem 975/2, 13000 Praha 3 – Žižkov (dále jen „společnost Viva credit s.r.o.“), když Navrhovatel přijal příchozí platbu dne 9. 11. 2016;
 9. společnosti FINFAST s.r.o., IČO 242 86 168, se sídlem Navrátilova 1421/11, 11000 Praha 1 – Nové Město (dále jen „společnost FINFAST s.r.o.“), když Navrhovatel přijal příchozí platbu dne 4. 10. 2016;
 10. společnosti Rerum Finance, s.r.o., IČO 032 10 235, se sídlem Mezibranská 1579/4, 11000 Praha 1 – Nové Město (dále jen „společnost Rerum Finance“), když Navrhovatel přijal příchozí platby dne 23. 11. 2016, 27. 12. 2016, 27. 1. 2017, 27. 2. 2017 a 3. 5. 2017;
 11. společnosti Friendly Finance s.r.o., IČO 241 61 306, se sídlem Olivova 2096/4, 11000 Praha 1 – Nové Město (dále jen „společnost Friendly Finance s.r.o.“), když Navrhovatel přijal příchozí platby dne 9. 8. 2016, 8. 9. 2016 a 15. 3. 2017;
- f) podle Výpisu z účtu MONETA obdržel Navrhovatel v době sjednání Smluv o úvěru mzdu ve výši 11.980,- Kč v měsíci srpen 2016, mzdu ve výši 1.560,- Kč v měsíci září 2016, mzdu ve výši 13.078,- Kč v měsíci říjen 2016, mzdu ve výši 2.674 v měsíci listopad 2016, mzdu ve výši 16.255,- Kč v měsíci prosinec 2016, mzdu ve výši 17.157,- v měsíci leden 2017, mzdu ve výši 12.921,- Kč v měsíci únor 2017, mzdu ve výši 12.309,- Kč v měsíci březen 2017, mzdu ve výši 22.140,- Kč v měsíci duben 2017, mzdu ve výši 12.286,- Kč v měsíci květen 2017, mzdu ve výši 12.660,- Kč v měsíci červen 2017;
- g) neoznačený dokument ze dne 20. 1. 2017 předložený Institucí obsahuje údaj „[n]ázev zaměstnavatele SOŠG“;
- h) neoznačené dokumenty předložené institucí ze dne 13. 2. 2017, 8. 3. 2017, 12. 4. 2017, 10. 5. 2017 a 9. 6. 2017 shodně obsahují údaje „[z]droje příjmů Zaměstnanec“, „[m]ěsíční příjem 13000“, „[n]ázev zaměstnavatele SOŠG“, „[m]ěsíční splátky 0“, „[d]alší příjem 0“, „[r]odinný stav ženatý/vdaná“, „[p]očet dětí 2“, „[č]istý příjem partnera 20000“, „[č]. účtu ■■■“, „[b]janka ■■■“ a „IP ■■■“.

9.4 Právní povaha Smluv o úvěru a okamžiky jejich uzavření

Finanční arbitr nejprve s ohledem na tvrzení Instituce, že jednotlivá čerpání úvěrového rámce uzavírala s Navrhovatelem jako samostatně stojící smlouvy o zápůjčce, jakož i na

označení Smlouvy o úvěrovém rámci jako „[o]bchodní podmínky společnosti FINSPACE s.r.o.“, posoudil povahu závazkových vztahů mezi Navrhovatelem a Institucí.

9.4.1 Smlouva o úvěrovém rámci

Finanční arbitr zjistil, že si Navrhovatel a Instituce v článku 1.3 Smlouvy o úvěrovém rámci sjednali, že „[u]zavřením Smlouvy o Půjčce přenechává Věřitel Klientovi peněžní prostředky ve formě Půjčky a Klient se zavazuje Věřiteli za podmínek Smlouvy o Půjčce a těchto Podmínek poskytnutou Půjčku vrátit a zaplatit Poplatek“.

Z citovaného ujednání Smlouvy o úvěrovém rámci tak plyne, že přestože si smluvní strany sjednaly, že k poskytnutí peněžních prostředků Institucí Navrhovateli dochází na základě uzavření „smlouvy o půjčce“, úpravu vzájemných práv a povinností smluvních stran vyplývajících z poskytnutí těchto peněžních prostředků, obsáhly smluvní strany v celém rozsahu již ve Smlouvě o úvěrovém rámci, když samotná tato smlouva tuto skutečnost předpokládá a z žádného dalšího smluvního dokumentu nevyplývá, že by si Navrhovatel s Institucí při každém čerpání peněžních prostředků sjednávali jiná práva a povinnosti než ty, které jsou sjednány ve Smlouvě o úvěrovém rámci.

Instituce a Navrhovatel ve Smlouvě o úvěrovém rámci sjednali i způsob, jakým má docházet ke každému jednotlivému čerpání peněžních prostředků. Podle článku 3.3 tak měl Navrhovatel žádat o poskytnutí peněžních prostředků prostřednictvím textových zpráv, když po Navrhovatelem odeslané žádosti o čerpání finančních prostředků Instituce prostřednictvím odeslané textové zprávy Navrhovatele informovala o schválení této žádosti. Instituce vedle toho vyžadovala od Navrhovatele také zaslání potvrzovací textové zprávy a po jejím přijetí v souladu s článkem 5.6 Smlouvy o úvěrovém rámci odeslala na jeho běžný účet finanční prostředky, čímž docházelo k čerpání úvěrového rámce.

Finanční arbitr vycházel i z toho, že v článku 6.1 Smlouvy o úvěrovém rámci si smluvní strany sjednaly konkrétní výši peněžních prostředků k čerpání, jakož i této výši odpovídající odměnu Instituce za každé čerpání úvěrového rámce, když tento článek předpokládá opakovaná čerpání úvěrového rámce, jelikož výše poskytnutého čerpání úvěrového rámce se odvíjí od počtu „splacených Půjček v posledních 12 měsících“.

Jelikož si Navrhovatel a Instituce sjednali podstatné náležitosti závazkového vztahu již ve Smlouvě o úvěrovém rámci, když z faktického jednání smluvních stran lze dovodit jejich úmysl spočívající v tom, že Instituce chtěla Navrhovateli poskytovat (a poskytla) možnost opakovaného čerpání úvěrového rámce až do výše 10.000,- Kč a Navrhovatel chtěl tento úvěrový rámec čerpat (co nakonec činil opakovaně), nahlíží finanční arbitr na rozdíl od Instituce na všechna čerpání úvěrového rámce na základě Smlouvy o úvěrovém rámci jako na opakovaná čerpání úvěru za podmínek sjednaných v této smlouvě, tedy jako na tzv. revolvingový úvěr, nikoliv jako na uzavírání jednotlivých úvěrových smluv.

Na rozdíl od běžných revolvingových úvěrů poskytovaných úvěrovými institucemi, kdy k čerpání úvěru dochází zpravidla prostřednictvím kreditní karty, v daném případě docházelo k jednotlivým čerpáním úvěru na základě textových zpráv odeslaných Navrhovatelem Instituci. Právní řád České republiky legální definici pojmu „revolvingový úvěr“ nezná a nedefinuje tak ani náležitosti takového úvěru, podle povahy tohoto závazkového vztahu však lze dovodit, že revolvingový úvěr je krátkodobým druhem finanční služby, která je charakteristická možností dalšího obnovení a sjednaným finančním limitem na dané období, když finanční prostředky lze při jeho splacení čerpat opakovaně až do výše sjednaného limitu. Jelikož Smlouva o úvěrovém rámci uvedené splňuje, finanční arbitr nemá pochyb, že se v daném případě jedná o revolvingový úvěr. Uvedenému nebrání ani skutečnost, že je Smlouva o úvěrovém rámci označena jako „[o]bchodní podmínky společnosti FINSPACE s.r.o.“, když jí finanční arbitr posuzoval podle jejího obsahu.

Pokud jde o kontraktační proces při uzavírání Smlouvy o úvěrovém rámci, žádný z účastníků řízení v průběhu řízení nepředložil vyhotovení Smlouvy o úvěrovém rámci, které by obsahovalo podpisy smluvních stran, když Navrhovatel nepředložil Smlouvu o úvěrovém rámci vůbec a Instituce předložila Smlouvu o úvěrovém rámci, která neobsahovala podpis Navrhovatele ani Instituce.

Finanční arbitr tak má pochybnosti o tom, v jakém časovém okamžiku mělo dojít k uzavření Smlouvy o úvěrovém rámci, když na základě předložených podkladů kontraktační proces probíhal tak, že Instituce odeslala na mobilní číslo Navrhovatele ■■■ textovou zprávu obsahující text „*FINSPLACE s.r.o. schválila Vasi mobilpujcku ve vysí 2000Kc. Poslete sms: MP SOUHLASIM na číslo 773 222 001 az si prectete a odsouhlasite obchodni podminky (pro odpoved z jiného mobilu poslete sms MP SOUHLASIM JMENO PRIJMENI TELEFONNI-CISLO*“ a Navrhovatel dne 31. 8. 2016 v 13:02:19 hod. odeslal Instituci v souladu s ujednáním článku 4.1 Smlouvy o úvěrovém rámci prostřednictvím poskytovatele mobilních telekomunikačních služeb textovou správu v znění „*MP SOUHLASIM*“. V daném okamžiku tak musel Navrhovatel znát obsah Smlouvy o úvěrovém rámci, podle kterého jednal. K uzavření Smlouvy o úvěrovém rámci tak došlo nejpozději v okamžiku čerpání peněžních prostředků na základě Smlouvy o úvěrovém rámci.

Pokud jde o formu uzavření Smlouvy o úvěrovém rámci, právní jednání učiněné prostřednictvím SMS zprávy odeslané spotřebitelem věřiteli nelze považovat za písemné právní jednání, když v takovém případě chybí nejen možnost identifikace jednající osoby, ale zejména i jednoznačné spojení vůle jednající osoby s učiněným právním jednáním.

Přestože finanční arbitr tak nemá za prokázané, že by došlo k písemnému uzavření Smlouvy o úvěrovém rámci, tato skutečnost nezpůsobuje neplatnost Smlouvy o úvěrovém rámci, když podle § 6 starého zákona o spotřebitelském úvěru platí, že „*[s]mlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, vyžaduje písemnou formu a musí obsahovat informace stanovené v příloze č. 3 k tomuto zákonu uvedené jasným, výstižným a zřetelným způsobem. Nesplnění této informační povinnosti nebo písemné formy nemá za následek neplatnost smlouvy.*“ Podle § 8 písm. a) stejného zákona potom platí, že „*[j]estliže smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, nemá písemnou formu a spotřebitel tuto skutečnost uplatní u věřitele, pokládá se spotřebitelský úvěr od počátku za úročený ve výši diskontní sazby platné v době uzavření této smlouvy uveřejněné Českou národní bankou a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná.*“

9.4.2 Smlouvy o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru

Na rozdíl od Smlouvy o úvěrovém rámci si smluvní strany v každé ze Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru sjednaly, že z každé z těchto smluv vyplývá nový závazek Instituce poskytnout finanční prostředky Navrhovateli a současně závazek Navrhovatele tyto finanční prostředky vrátit a zaplatit za jejich poskytnutí odměnu.

Stejně tak si smluvní strany na rozdíl od Smlouvy o úvěrovém rámci v každé ze Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru sjednaly vždy individuální výši poskytnutého úvěru, jakož i odměnu Instituce, která se v každé ze smluv liší.

Vzhledem k uvedenému a dále i skutečnosti, že každá ze Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru obsahuje na svém konci autorizaci v podobě „*[s]mlouva byla podepsána dne [...] v [...] hod v klientské sekci zadáním unikátního sms kódu [...] zasláno na telefon [...] z IP adresy [...]*“, posoudil finanční arbitr Smlouvy o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru jako samostatně stojící závazky.

Pokud jde o formu Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru, i v tomto případě finančnímu arbitrovi nezbyvá než konstatovat, že právní jednání učiněné

prostřednictvím SMS zprávy odeslané Navrhovatelem Instituci nepovažuje za písemné právní jednání.

Finanční arbitr proto ani v případě Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru nemá za prokázané, že by splňovaly požadavek písemné formy.

9.5 Posouzení úvěruschopnosti

9.5.1 Posouzení úvěruschopnosti obecně

Starý zákon o spotřebitelském úvěru věřiteli ukládá povinnost s odbornou péčí posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, a to v § 9 odst. 1, když stanoví, že *„[v]ěřitel před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, či změnou takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru, je povinen s odbornou péčí posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, a to na základě dostatečných informací získaných i od spotřebitele, a je-li to nezbytné, nahlédnutím do databází umožňujících posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Věřitel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud je po posouzení úvěruschopnosti spotřebitele s odbornou péčí zřejmé, že spotřebitel bude schopen spotřebitelský úvěr splácet, jinak je smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, neplatná“*.

Stejně tak podle § 86 odst. 1 nového zákona o spotřebitelském úvěru platí, že *„[p]oskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet“*, když podle odst. 2 stejného ustanovení *„[p]oskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů“*, přičemž podle § 75 stejného zákona je poskytovatel úvěru *„povinen provozovat svou činnost s odbornou péčí“*. Pokud poskytovatel poruší svoji povinnost posoudit s odbornou péčí úvěruschopnost spotřebitele, je smlouva o úvěru podle § 87 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru neplatná a *„[s]potřebitel může uplatnit námitku neplatnosti v tříleté promlčecí lhůtě běžící ode dne uzavření smlouvy. Spotřebitel je povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možností“*.

Podle důvodové zprávy k novému zákonu o spotřebitelském úvěru je poskytovatel *„povinen posoudit úvěruschopnost spotřebitele s odbornou péčí. Posouzení úvěruschopnosti přitom směřuje ke schopnosti spotřebitele pravidelně sjednaný spotřebitelský úvěr splácet, a to s důrazem na příjmy a výdaje spotřebitele. Věřitel je při posouzení úvěruschopnosti povinen vzít v potaz jak stávající situaci klienta, zejména jeho příjmy i výdaje, tak i skutečnosti, které lze na základě informací dostupných v době před uzavřením smlouvy s vysokou mírou pravděpodobnosti očekávat (např. předpokládaný příjem z projednávaného dědického řízení, prodeje nemovitosti, auta, pojistného plnění atp.). Důraz při posouzení úvěruschopnosti je přitom kladen na poměr mezi příjmy a výdaji spotřebitele a na posouzení toho, zda spotřebitelé zbude po vynaložení běžných výdajů měsíčně taková částka, jaká je potřeba pro splácení úvěru“*.

Při získávání relevantních informací za účelem posouzení úvěruschopnosti spotřebitele by měl věřitel vycházet jak z informací dodaných spotřebitelem, tak z informací, které získává z jiných dostupných zdrojů při respektování principu přiměřenosti nejvýše v rozsahu

nezbytně nutném pro splnění této své povinnosti při maximálním respektování spotřebitelových práv na ochranu jeho osobních údajů.

Je povinností věřitele takto získané informace shromáždit, vyhodnotit jejich dostatečnost a rozhodnout, zda a které informace je nezbytné dále ověřovat, popř. jejich znalost prohlubovat. Povinností věřitele je mj. nahlédnout i do databází shromažďujících informace o již existujících úvěrových vztazích spotřebitele, pokud lze ze shromážděných informací usuzovat, že spotřebitel již byl nebo stále je v jiném úvěrovém vztahu.

Je-li věřitelem banka, je na místě, aby při zkoumání výdajů spotřebitele věřitel hodnotil i informace z databází shromažďujících informace o nebankovních úvěrových vztazích; nebankovní věřitel pak může informace o spotřebitelových bankovních úvěrech získat např. s pomocí spotřebitele. Za dostatečné se považují pouze takové informace o příjmech a výdajích spotřebitele, ze kterých je věřitel schopný získat objektivní obraz o jeho finanční situaci.

Věřitele přitom nezavazuje povinnosti posoudit s odbornou péčí úvěruschopnost spotřebitele ani povinnost spotřebitele v § 9 odst. 3 starého zákona o spotřebitelském úvěru, „[s]potřebitel poskytne věřiteli na jeho žádost úplné, přesné a pravdivé údaje nezbytné pro posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr“, když toto ustanovení doslova uvádí, že spotřebitel tyto informace poskytne věřiteli „na jeho žádost“. Obdobně podle § 84 odst. 2 nového zákona o spotřebitelském úvěru „[s]potřebitel poskytne poskytovateli nebo zprostředkovateli na základě požadavků poskytovatele nebo zprostředkovatele podle odstavce 1 úplné a pravdivé informace“, když dikce tohoto ustanovení zdůrazňuje, že spotřebitel poskytne údaje o svých výdajích a příjmech „na základě požadavků poskytovatele“. Shodný názor co do povinnosti ověřit tvrzení spotřebitele ostatně zastávají i obecné soudy (viz například závěry Nejvyššího soudu České republiky, v rozhodnutí ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 32 Odo 1726/2006 „[d]ovolací soud neshledal pochybení ani v závěru odvolacího soudu o tom, že žalobkyně nepostupovala s náležitou odbornou péčí, pokud se spokojila pouze s domněnkami o vlastnictví k danému automobilu založenými na fakturě vystavené žalovanou, ústních informacích žalované a na faxové fotokopii technického průkazu vozidla.“).

Schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr je třeba chápat jako situaci, kdy v závislosti na frekvenci splácení zbyde spotřebiteli v jeho osobním/domácím rozpočtu dostatek finančních prostředků na to, aby mohl za normálního běhu věcí bez problémů a omezení splácet splátku úvěru v předpokládané výši. Proto věřitel musí mimo jiné analyzovat spotřebitelův osobní/domácí rozpočet, a to jak stranu příjmů, tak stranu výdajů, a to vždy ve vztahu ke konkrétnímu žadateli o úvěr a informacím o jeho konkrétních příjmech ze zaměstnanecké či jiné činnosti, nákladech na bydlení, dopravu, domácnost nebo nezaopatřené děti, jakož i o dalších pravidelných výdajích spotřebitele (např. splátkách jiných úvěrů). Analýza pouze některé ze stran rozpočtu sama o sobě k posouzení úvěruschopnosti nepostačuje, neboť např. ze samotné informace o čistých měsíčních příjmech spotřebitele není možné říci, zda bude schopen k úhradě splátek, když nejsou současně známy jeho ostatní výdaje. Věřitel musí také zohlednit rodinné postavení spotřebitele, tedy zda vyživuje další osoby atp. při posouzení běžných nákladů na domácnost. Při analýze výdajů domácnosti je nutno brát v potaz i nepravidelné výdaje (např. v souvislosti se začátkem školního roku) a je vhodné ponechat určitou rezervu i na možné další neplánované výdaje (např. potřeba nákupu nového elektrického spotřebiče). Splátky spotřebitelského úvěru by neměly být dopočítány jako přesný rozdíl mezi příjmy a výdaji spotřebitele, neboť v případě jakéhokoliv dalšího výdaje by bylo řádné splácení úvěru ohroženo.

Obsah povinnosti jednat při posuzování úvěruschopnosti spotřebitele s odbornou péčí zákon o spotřebitelském úvěru neobsahuje. Právní pojem odborná péče je považován za tzv. neurčitý právní pojem, který se má vykládat v kontextu obecné právní úpravy i konkrétních skutkových okolností.

Odbornou péči vymezuje (pro účely tohoto zákona) např. § 2 odst. 1 písm. p) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“), který stanoví, že „*odbornou péčí se rozumí úroveň zvláštních dovedností a péče, kterou lze od podnikatele ve vztahu ke spotřebiteli rozumně očekávat a která odpovídá poctivým obchodním praktikám nebo obecným zásadám dobré víry v oblasti jeho činnosti*“. Obdobně tento pojem definuje např. § 32 odst. 6 zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví, že „*[i]Investiční zprostředkovatel poskytuje investiční služby s odbornou péčí. Poskytování investičních služeb investičním zprostředkovatelem s odbornou péčí zejména znamená, že investiční zprostředkovatel jedná kvalifikovaně, čestně a spravedlivě a v nejlepším zájmu zákazníků*“.

Odborná péče je tak v kontextu nového (a stejně tak i starého) zákona o spotřebitelském úvěru korektiv jednáni věřitele, které v tomto případě posoudí finanční arbitr, a zakládá se jak na objektivním hledisku, tj. na odborných znalostech a schopnostech, tak na hledisku subjektivním, spočívajícím v pečlivosti konkrétního věřitele.

Ke shodným závěrům co do posouzení úvěruschopnosti s odbornou péčí dospěl i Nejvyšší správní soud v rozhodnutí ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015, ve kterém dovedl, že § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru je třeba vykládat tak, že „*věřitel musí náležitě pečlivě zjišťovat schopnost spotřebitele splácet úvěr a požadovat doklady k jeho tvrzení. Je také nutno dovést, že věřitel by měl úvěruschopnost dlužníka aktivně zjišťovat a prověřovat, nikoliv se spokojit pouze s jeho ničím nedoloženými prohlášeními.... postup stěžovatelky, která posuzovala úvěruschopnost spotřebitele pouze na základě jejich ničím nedoložených prohlášení, byl v rozporu s požadavkem zjištění schopnosti spotřebitele splácet úvěr s odbornou péčí ve smyslu § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru*“. Obdobně jako finanční arbitr pak Nejvyšší správní soud dále konstatoval, že „*požadovanými doklady pro prokázání úvěruschopnosti spotřebitele mohou být např. potvrzení o zaměstnání a příjmu, výplatní pásky, výpis z bankovního účtu žadatele a podobně. Nejednalo by se tedy o opakovaná prohlášení téhož obsahu, jak uvádí stěžovatelka, neboť ta by skutečně byla nadbytečná. Mělo by jít o doklady vydané spotřebiteli třetí stranou, které budou objektivně a věrohodně vypovídat o spotřebitelově schopnosti dostát svým závazkům ze smlouvy o úvěru*“. Nejvyšší správní soud to odůvodnil tím, že „*zákon o spotřebitelském úvěru klade velký důraz na ochranu spotřebitelů před neodpovědným zadlužováním, které je v současnosti závažným společenským problémem, jehož řešení patrně nelze ponechat pouze na odpovědnosti samotných dlužníků. K řešení tohoto problému tak mají věřitelé přispět tím, že budou před uzavřením úvěrových smluv pečlivě zkoumat schopnost spotřebitele úvěr splácet, a eliminovat tak možné tendence spotřebitelů zkreslovat své majetkové poměry ve snaze získat spotřebitelský úvěr, bez ohledu na předchozí uvážení o svých schopnostech jej splácet. Jedná se tedy o právní úpravu orientovanou na ochranu spotřebitele, jakožto slabší smluvní strany, která s sebou nese naopak větší zatížení povinnostmi na straně podnikatele – zde poskytovatele spotřebitelského úvěru*“. I když Nejvyšší správní soud v citovaném rozhodnutí danou otázku posuzoval z pohledu právní úpravy platné před nabytím účinnosti nového zákona o spotřebitelském úvěru, konkrétně podle § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru, lze uvedené závěry vztáhnout i na úpravu podle nového zákona o spotřebitelském úvěru, konkrétně na § 86 odst. 1 ve spojení s § 75 zákona o spotřebitelském úvěru.

Se závěry Nejvyššího správního soudu se v rozhodnutí ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018, ztotožnil i Nejvyšší soud České republiky, když dovedl, že „*[j]iž gramatickým a logickým výkladem § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru lze dovést, že dostatečnými nejsou míněny informace získané toliko od spotřebitele. Odborná péče předpokládá údaje, které dlužník věřiteli uvedl, ověřit, resp. objektivně podložit minimálně potvrzením zaměstnavatele dlužníka*“, přičemž dále „*[p]ovinnost posouzení úvěruschopnosti spotřebitele chrání nejen spotřebitele samého před negativními důsledky neschopnosti úvěr splácet, ale zprostředkovaně také společnost jako celek, neboť předchází negativním*

sociálním důsledkům předlužení a insolvence v podobě pádu spotřebitele a osob na něm závislých do veřejné sociální sítě, narušení rodinných a sociálních vztahů atd. V neposlední řadě chrání i pozici věřitelů samých, neboť odborné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele při žádosti o další úvěr snižuje riziko věřitelů, kteří témuž spotřebiteli poskytli úvěry či jiné služby již dříve. Proto zákon, konkrétně zákon o spotřebitelském úvěru (jeho § 9 odst. 1) stanoví, že věřitel je povinen při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele postupovat s odbornou péčí. Lze přisvědčit odvolacímu soudu, že věřitel nedostojí povinnosti stanovené mu zákonem o spotřebitelském úvěru, tedy nepostupuje s odbornou péčí při posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, vyjde-li z objektivně nedoloženého osobního prohlášení dlužníka o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech. Na tom nic nemění, že dlužník není evidován v databázích dlužníků”.

Věřitel je tedy povinen vyžádat si od spotřebitele potřebné informace, aktivně opatřovat další přiměřené a objektivně zjistitelné informace o spotřebiteli a všechny získané informace řádně ověřit a vyhodnotit. Shodný názor co do povinnosti věřitele v rámci postupu s odbornou péčí ověřit tvrzení spotřebitele ostatně zastávají i obecné soudy (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 32 Odo 1726/2006).

9.5.2 Posouzení úvěruschopnosti Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že Instituci žádné doklady o měsíčním příjmu dokládat nemusel. Instituce tvrdí, že řádně a podle informací získaných od Navrhovatele, posoudila jeho finanční situaci, zejména měsíční příjmy jeho domácnosti a měsíční splátky jiných závazků.

Podle § 22 odst. 5 starého zákona o spotřebitelském úvěru platí, že *„[n]ení-li prokázán opak, má se za to, že věřitel povinnosti podle § 5, 7 a 9 nesplnil“*. Starý zákon o spotřebitelském úvěru přenáší důkazní břemeno týkající se prokázání splnění určitých zákonem stanovených povinností na věřitele.

Nový zákon o spotřebitelském úvěru tento přenos důkazního břemene nepřevzal, nicméně podle § 78 odst. 1 tohoto zákona *„[p]oskytovatel a zprostředkovatel při poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru pořizují dokumenty nebo jiné záznamy v rozsahu, který je nezbytný pro hodnověrné osvědčení řádného plnění jejich povinností stanovených tímto zákonem“*, přičemž podle odst. 2 písm. b) stejného ustanovení *„[p]oskytovatel při plnění povinností podle odstavce 1 uchovává zejména dokumenty nebo jiné záznamy týkající se posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, včetně údajů o spotřebiteli, které poskytl do databáze podle § 88 odst. 1“*. Podle důvodové zprávy *„[p]ovinnost uchovávat dokumenty a záznamy (v písemné nebo elektronické podobě, podobu zákon neurčuje) je důležitá jak pro výkon dohledu nad poskytovateli, tak pro případné spory se spotřebiteli“*. Poskytovatel, který této povinnosti nedostojí a dokumenty svědčící o skutečnosti, že s odbornou péčí posoudil úvěruschopnost spotřebitele, po dobu stanovenou novým zákonem o spotřebitelském úvěru neuchová (nebo si je vůbec nenechá předložit), se vystavuje zvýšenému riziku, že se v případném sporu se spotřebitelem nebude schopen splnění své zákonné povinnosti prokázat.

Instituce za účelem prokázání splnění povinností s odbornou péčí posoudit schopnost Navrhovatele splácet spotřebitelské úvěry poskytnuté na základě Smluv o úvěru, tvrdí, že vycházela z údajů a podkladů, které jí poskytl Navrhovatel jako žadatel o zápůjčku či úvěr, a odkazuje na neoznačené dokumenty obsahující osobní údaje Navrhovatele, jeho zdroje příjmů, přehled o příjmech jeho partnera a počtu osob žijících ve společné domácnosti, rodinný stav, údaje o bankovním účtu a požadované výši úvěru ze dne 20. 1. 2017, 13. 2. 2017, 8. 3. 2017, 12. 4. 2017, 10. 5. 2017 a 9. 6. 2017 (dále jen „Žádosti o úvěr“). Žádosti o úvěr přitom Instituce doložila pouze ve vztahu ke Smlouvám o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru.

Instituce nedoložila, že by informace, které Navrhovatel v Žádostech o úvěr uvedl, ověřovala. Instituce opakovaně tvrdí, ale nedokládá, že vycházela z „dokumentů a informací předložených a sdělených navrhovatelkou“, a dále odkazuje na telefonické hovory s Navrhovatelem a jeho zaměstnavatelem, které však z technických důvodů na své straně Instituce nezaznamenala.

Pokud jde o výdajovou stránku rozpočtu Navrhovatele, Instituce ověřovala podle svých tvrzení pouze údaj o neexistenci jiných dluhů Navrhovatele, a to nahlédnutím do registru provozovaného společností Nebankovni-Registr.cz, s.r.o., IČO 019 11 945, se sídlem Kaprova 42/14, 11000 Praha 1 – Staré Město (dále jen „společnost Nebankovni-Registr.cz, s.r.o.“) a do registru provozovaného společností Intrum Czech, s.r.o., IČO 272 21 971, se sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1 – Nové Město (dále jen „společnost Intrum Czech, s.r.o.“), které podle tvrzení Instituce obsahují informace i z dalších veřejně dostupných rejstříků, jako jsou např. centrální evidence exekucí vedená Exekutorskou komorou České republiky, insolvenční rejstřík apod.

Nahlédnutím do centrální evidence exekucí mohla Instituce ověřit pouze (ne)existenci exekučně vymáhaných závazků Navrhovatele a z insolvenčního rejstříku pouze případný úpadek Navrhovatele. Instituce z těchto zdrojů však nemohla zjistit závazky, které Navrhovatel splácí, nebo které dosud nebyly jeho věřitelům pravomocně přiznány soudem, příp. jiným orgánem. Nahlédnutí do těchto informačních zdrojů proto nemůže finanční arbitr bez dalšího považovat za ověření neexistence jiných závazků Navrhovatele, tím méně pak za komplexní ověření výdajové stránky rozpočtu Navrhovatele.

Pokud jde o tvrzení Instituce, že schopnost Navrhovatele splácet spotřebitelský úvěr ověřila v registru vedeném společností Nebankovni.Registr.cz, finanční arbitr na internetové stránce <https://www.nebankovni-registr.cz/> zjistil, že společnost Nebankovni.Registr.cz, s.r.o. nabízí produkt „Certifikát úvěruschopnosti“, když dále není jasné, z jakých zdrojů tento registr získává informace („[n]ebankovní registr je unikátní nástroj, který zajišťuje komplexní zhodnocení bonity klienta kombinací externích a interních dat a to jak právnických, tak fyzických osob“), přičemž samotná společnost Nebankovni.Registr.cz deklaruje, že „[c]ertifikát Vám pomáhá deklarovat posouzení úvěruschopnosti prostřednictvím nezávislých stran, tak jak Vám ukládá zákon“, když dále „[c]ertifikát Vám však nenahrazuje povinnost, realizovat vlastní interní posouzení úvěruschopnosti!“. Instituce, navíc, doložila zadání dotazu do tohoto registru po dobu sjednávání závazků ze Smluv o úvěru pouze ve dnech 31. 8. 2016 (kdy došlo ke sjednání závazku ze Smlouvy o úvěrovém rámci) a 20. 1. 2017, přičemž z podkladů předložených Institucí nevyplývá, že by nahlédnutím do tohoto registru zjistila údaje o jiných závazcích Navrhovatele.

Existenci dalších závazků Navrhovatele v době uzavření Smluv o úvěru přitom Instituce mohla zjistit tak, že by si od Navrhovatele vyžádala doložení výpisů z jeho běžného účtu, výpisů z databází shromažďujících informace o bankovních a nebankovních úvěrových vztazích, jako např. z databáze Bankovního registru klientských informací, Nebankovního registru klientských informací nebo z registru zájmového sdružení právnických osob SOLUS, apod., když Dožádaná osoba 2 je uživatelem Bankovního registru klientských informací vedeného společností CBCB - Czech Banking Credit Bureau, a.s., IČO 261 99 696, se sídlem Na Vítězné pláni 1719/4, 14000 Praha 4 a společnost Creamfinance Czech s.r.o., společnost PROFI CREDIT Czech, a.s., společnost Provident Financial s.r.o., společnost Rerum Finance, s.r.o. a společnost Zaplo Finance s.r.o., jsou uživateli Nebankovního registru klientských informací vedeného společností CNCB – Czech Non-Banking Credit Bureau, z.s.p.o., IČO 712 363 84, se sídlem Na Vítězné pláni 1719/4, 14000 Praha 4.

Instituce se hájí tím, že nebyl důvod, aby vzhledem k nízké výši poskytnuté jistiny závazků ze Smluv o úvěru a stejně tak ke krátké době trvání závazku a potažmo nízké výši pravidelné splátky zkoumala schopnost Navrhovatele splácet spotřebitelský úvěr podrobnějším způsobem nad rámec toho, jak to učinila. Starý zákon o spotřebitelském úvěru, jakož i nový

zákon o spotřebitelském úvěru však poskytovateli produktů, které podléhají jejich režimu, ukládá povinnost postupovat s odbornou péčí ve všech případech a neponechává na volné úvaze Instituce, kdy je výše poskytnuté jistiny, doba trvání závazku a splátka v takové výši, že k dalšímu prověřování schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr již bude muset vynaložit větší než „úsilí přiměřeně vysoké vůči této žádosti“.

Finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího správního soudu České republiky v souvislosti s ověřováním údajů ohledně příjmů a výdajů žadatele o úvěr při posouzení jeho úvěruschopnosti v rozhodnutí ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015, který potvrdil závěry Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2015, sp. zn. 22 A 22/2013, že „[s]loučástí odborné péče poskytovatele úvěru dle § 9 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, je i taková obezřetnost, která jej vede k nespolehání se jen na údaje tvrzené žadatelem o úvěr, ale i k prověření (požadavku na doložení) těchto tvrzení (např. potvrzením o zaměstnání a příjmu, doložením výplatních pásek, doložením výpisu z účtu žadatele apod.)“.

Shodně např. i podle rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2015 pod sp. zn. 22 A 22/2013 „požadavek odborné péče podle § 9 odst. 1 ZSÚ nelze (jak se snaží žalobce) omezovat jen na samotný myšlenkový proces ‚posouzení‘ dodaných čísel představujících příjmy a výdaje, příp. zadlužení žadatele o úvěr, ale je třeba tento požadavek vztáhnout i na zhodnocení dostatečnosti, úplnosti a věrohodnosti podkladů shromážděných pro uvedený myšlenkový proces“.

Pokud tedy Instituce při zjišťování výdajové stránky rozpočtu Navrhovatele za účelem posouzení jeho úvěruschopnosti vycházela pouze z údajů uvedených Navrhovatelem, když dále ze Žádostí o úvěr (které navíc Instituce doložila pouze ve vztahu ke Smlouvám o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru) ani nevyplývá, že by do nich Navrhovatel nějaké údaje o svých výdajích uvedl, aniž by si opatřila podklady k prokázání těchto tvrzení, nepostupovala v souladu s § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru a s § 86 odst. 1 nového zákona o spotřebitelském úvěru, které shodně stanoví, že je právě na Instituci, aby s odbornou péčí posoudila úvěruschopnost Navrhovatele, což podle citované judikatury zahrnuje nejen myšlenkový proces posouzení údajů poskytnutých spotřebitelem, ale i opatření si podkladů k ověření těchto tvrzení.

Z druhé věty ustanovení § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru, která stanoví, že „[v]ěřitel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud je po posouzení úvěruschopnosti spotřebitele s odbornou péčí zřejmé, že spotřebitel bude schopen spotřebitelský úvěr splácet“, vyplývá, že Instituce měla úvěr Navrhovateli poskytnout pouze tehdy, pokud po posouzení jeho úvěruschopnosti s odbornou péčí, tj. na základě výsledků tohoto procesu, bylo zřejmé, že Navrhovatel bude schopen úvěr splácet.

Stejný závěr lze dovodit z ustanovení § 86 odst. 1 věty druhé nového zákona o spotřebitelském úvěru, podle kterého „[p]oskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet“.

Instituce nepředložila žádné podklady, ze kterých by bylo patrné, že si zjišťovala a ověřila údaje ohledně příjmů Navrhovatele a jeho partnera, jehož příjem je zohledněn v Žádostech o úvěr, a stejně tak výdajů Navrhovatele na bydlení, dopravu, domácnost apod., ač tak mohla učinit například opatřením výpisu z běžného účtu Navrhovatele, mzdového výměru Navrhovatele a jeho partnera, dokladů o úhradě nákladů spojených s bydlením apod.

Lichý je i argument Instituce, že údajně zjištěný souhrnný příjem domácnosti Navrhovatele poměřovala s částkou životního minima společně posuzovaných osob ve smyslu ustanovení § 3 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, když pro určení výdajů je nezbytné vycházet ze skutečných hodnot, neboť životní minimum představuje podle § 1 tohoto zákona, „minimální hranici peněžních příjmů fyzických osob

k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb“, když již jazykovým výkladem zmíněného ustanovení lze dovodit, že pro posouzení úvěruschopnosti se jedná o údaj postrádající relevanci, protože povinností poskytovatelů úvěrových produktů je potřeba zkoumání konkrétních parametrů konkrétního spotřebitele, a tedy na straně výdajů posuzovat jeho skutečné výdaje. Údaj o životním minimu společně posuzovaných osob tak lze při posuzování úvěruschopnosti spotřebitele využít nanejvýš jako pomocný údaj, který však bez dalšího neprokazuje, že Instituce ověřila údaj o výdajové stránce rozpočtu domácnosti Navrhovatele.

Instituce tak nedoložila, že před uzavřením Smluv o úvěru ověřovala údaje o příjmech a výdajích Navrhovatele do té míry, aby byla schopná získat objektivní obraz o jeho finanční situaci, který by zohlednila při rozhodování, zda a jaký úvěr Navrhovateli poskytne. Instituce nedoložila, že by řádně zjistila informace o příjmech Navrhovatele, a dále o výdajích Navrhovatele na splátky jiných úvěrů či půjček, když vycházela pouze z ničím nepodložených tvrzení Navrhovatele v Žádostech o úvěr, která si ověřila pouze částečně, když zjišťovala toliko, zda proti Navrhovateli není vedena exekuce nebo zahájeno insolvenční řízení. Údaje o výši ostatních výdajů Navrhovatele pak Instituce neověřovala vůbec.

Instituce tedy neprokázala, že by s odbornou péčí posoudila schopnost Navrhovatele splácet spotřebitelský úvěr poskytnutý na základě Smluv o úvěru.

Finanční arbitr provedl vlastní posouzení úvěruschopnosti Navrhovatele a z podkladů shromážděných v řízení a z podkladů získaných z úřední činnosti zhodnotil, zda by Navrhovatel byl na základě svých příjmů při zohlednění jeho výdajů a ostatních závazků u úvěrových společností schopen splácet úvěr ze Smluv o úvěru.

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů, když ty pocházejí pouze z jeho úřední činnosti, protože Instituce ani Navrhovatel v průběhu řízení finančnímu arbitrovi žádné relevantní podklady nepředložili, zjistil, že pokud by si Instituce při sjednávání závazku ze Smlouvy o úvěrovém rámci nechala doložit výpis z běžného účtu Navrhovatele vedeného u Dožádané osoby 2, byť pouze za období měsíce předcházejícího měsíci, ve kterém došlo ke sjednání Smlouvy o úvěrovém rámci, zjistila by, že Navrhovatel zaplatil Dožádané osobě 2 pravidelnou měsíční splátku ve výši 3.904,66 Kč a splátku úroku z povoleného debetu na bankovním účtu ve výši 565,37 Kč, přičemž současně obdržel na základě závazků z tzv. krátkodobých úvěrů částku ve výši 4.000,- Kč od společnosti Creamfinance Czech s.r.o., částku ve výši 20.000,- Kč od společnosti Via SMS s.r.o., částku ve výši 6.000,- Kč a dodatečnou částku ve výši 8.000,- Kč od společnosti Zaplo Finance s.r.o., částku ve výši 5.000,- Kč od společnosti BB Finance Czech s.r.o., částku ve výši 3.000,- Kč od společnosti Emma's credit s.r.o. a částku ve výši 4.500,- Kč od společnosti Friendly Finance s.r.o. Instituce tak mohla zjistit, že Navrhovatel musel v období sjednání Smlouvy o úvěrovém rámci hradit závazky v celkové výši 54.970,03 Kč.

Pokud by si Instituce při sjednávání závazku ze Smlouvy o úvěru 1 nechala doložit výpis z běžného účtu Navrhovatele vedeného u Dožádané osoby 2, byť pouze za období měsíce předcházejícího měsíci, ve kterém došlo ke sjednání Smlouvy o úvěru 1, zjistila by, že Navrhovatel zaplatil Dožádané osobě 2 pravidelnou měsíční splátku ve výši 3.905,42 Kč (v tomto případě Navrhovatel hradil splátku dvěma platbami) a splátku úroku z povoleného debetu na bankovním účtu ve výši 622,91 Kč, přičemž současně obdržel na základě závazků z tzv. krátkodobých úvěrů částku ve výši 8.500,- Kč od společnosti COOL CREDIT, s.r.o. Instituce tak mohla zjistit, že Navrhovatel musel v období sjednání Smlouvy o úvěru 1 hradit závazky v celkové výši 13.028,33 Kč.

Pokud by si Instituce při sjednávání závazku ze Smlouvy o úvěru 2 nechala doložit výpis z běžného účtu Navrhovatele vedeného u Dožádané osoby 2, byť pouze za období měsíce předcházejícího měsíci, ve kterém došlo ke sjednání Smlouvy o úvěru 2, zjistila by, že

Navrhovatel zaplatil Dožádané osobě 2 pravidelnou měsíční splátku ve výši 3.904,66 Kč a splátku úroku z povoleného debetu na bankovním účtu ve výši 659,74 Kč, přičemž současně obdržel na základě závazků z tzv. krátkodobých úvěrů částku ve výši 7.000,- Kč od společnosti Emma's credit s.r.o. Instituce tak mohla zjistit, že Navrhovatel musel v období sjednání Smlouvy o úvěru 2 hradit závazky v celkové výši 11.564,40 Kč.

Pokud by si Instituce při sjednávání závazku ze Smlouvy o úvěru 3 nechala doložit výpis z běžného účtu Navrhovatele vedeného u Dožádané osoby 2, byť pouze za období měsíce předcházejícího měsíci, ve kterém došlo ke sjednání Smlouvy o úvěru 3, zjistila by, že Navrhovatel zaplatil Dožádané osobě 2 pravidelnou měsíční splátku ve výši 3.904,66 Kč a splátku úroku z povoleného debetu na bankovním účtu ve výši 665,45 Kč, přičemž současně obdržel na základě závazků z tzv. krátkodobých úvěrů částku ve výši 4.500,- Kč a 5.000,- Kč od společnosti CreditPortal, a.s., částku ve výši 2.000,- Kč od společnosti OPR-Finance s.r.o. a částku ve výši 7.500,- Kč od společnosti Kontex Trade International s.r.o. Instituce tak mohla zjistit, že Navrhovatel musel v období sjednání Smlouvy o úvěru 3 hradit závazky v celkové výši 23.570,11 Kč.

Pokud by si Instituce při sjednávání závazku ze Smlouvy o úvěru 4 nechala doložit výpis z běžného účtu Navrhovatele vedeného u Dožádané osoby 2, byť pouze za období měsíce předcházejícího měsíci, ve kterém došlo ke sjednání Smlouvy o úvěru 4, zjistila by, že Navrhovatel zaplatil Dožádané osobě 2 pravidelnou měsíční splátku ve výši 3.904,66 Kč a splátku úroku z povoleného debetu na bankovním účtu ve výši 592,67 Kč, přičemž současně obdržel na základě závazků z tzv. krátkodobých úvěrů částku ve výši 4.500,- Kč od společnosti SIM PŮJČKA s.r.o., částku ve výši 8.000,- Kč a 10.000,- Kč od společnosti Zaplo Finance s.r.o., částku ve výši 7.000,- Kč od společnosti Emma's credit s.r.o., částku ve výši 7.000,- Kč od společnosti Kontex Trade International s.r.o. a částku ve výši 10.000,- Kč od společnosti COOL CREDIT, s.r.o. Instituce tak mohla zjistit, že Navrhovatel musel v období sjednání Smlouvy o úvěru 4 hradit závazky v celkové výši 50.997,33 Kč.

Pokud by si Instituce při sjednávání závazku ze Smlouvy o úvěru 5 nechala doložit výpis z běžného účtu Navrhovatele vedeného u Dožádané osoby 2, byť pouze za období měsíce předcházejícího měsíci, ve kterém došlo ke sjednání Smlouvy o úvěru 5, zjistila by, že Navrhovatel zaplatil Dožádané osobě 2 pravidelnou měsíční splátku ve výši 3.904,66 Kč, splátku úroku z povoleného debetu na bankovním účtu ve výši 635,99 Kč a společnosti PROFI CREDIT Czech, a.s. pravidelnou měsíční splátku ve výši 4.098,- Kč, přičemž současně obdržel na základě závazků z tzv. krátkodobých úvěrů částku ve výši 17.000,- Kč od společnosti Creamfinance Czech s.r.o., částku ve výši 2.000,- Kč od společnosti Zaplo Finance s.r.o., částku ve výši 2.000,- Kč a 800,- Kč od společnosti OPR-Finance s.r.o. a částku ve výši 3.000,- Kč od společnosti SIM PŮJČKA s.r.o. Instituce tak mohla zjistit, že Navrhovatel musel v období sjednání Smlouvy o úvěru 5 hradit závazky v celkové výši 33.438,65 Kč.

Pokud by si Instituce při sjednávání závazku ze Smlouvy o úvěru 6 nechala doložit výpis z běžného účtu Navrhovatele vedeného u Dožádané osoby 2, byť pouze za období měsíce předcházejícího měsíci, ve kterém došlo ke sjednání Smlouvy o úvěru 6, zjistila by, že Navrhovatel zaplatil Dožádané osobě 2 pravidelnou měsíční splátku ve výši 3.909,70 Kč (v tomto případě Navrhovatel hradil splátku dvěma platbami), splátku úroku z povoleného debetu na bankovním účtu ve výši 639,83 Kč a společnosti PROFI CREDIT Czech, a.s. pravidelnou měsíční splátku ve výši 4.098,- Kč, přičemž současně obdržel na základě závazků z tzv. krátkodobých úvěrů částku ve výši 7.500,- Kč od společnosti Kontex Trade International s.r.o., částku ve výši 7.000,- Kč od společnosti Emma's credit s.r.o. a částku ve výši 7.000,- Kč od společnosti COOL CREDIT, s.r.o. Instituce tak mohla zjistit, že Navrhovatel musel v období sjednání Smlouvy o úvěru 6 hradit závazky v celkové výši 30.147,53 Kč.

Finanční arbitr tak zjistil, že po celou dobu sjednávání závazků ze Smluv o úvěru splátky, ke kterým se zavázal u společností rozdílných od Instituce, přesahovaly příjem Navrhovatele, když kromě pravidelné měsíční splátky a platby úroku z povoleného debetu na bankovním účtu Dožádané osobě 2 a platby pravidelné měsíční splátky společnosti PROFI CREDIT Czech, a.s. (od března 2017), když do přehledů splatných závazků za jednotlivé měsíce započítal finanční arbitr pouze jistiny splatných závazků a nezahrnul do nich platby nad rámec jistiny a splatné závazky Instituce. Finanční arbitr tak nemůže než uzavřít, že pokud by Instituce provedla posouzení úvěruschopnosti s odbornou péčí, tak jak jí ukládá zákon, dospěla by k závěru, že Navrhovatel není schopen včasného a řádného plnění závazků ze Smluv o úvěru.

Postup Instituce, kdy při posouzení úvěruschopnosti Navrhovatele vycházela pouze z jeho tvrzení, která dále nijak neověřovala, nemůže finanční arbitr nejen v projednávaném případě, ale i obecně považovat za postup splňující kritéria odborné péče, neboť ze strany Instituce jako úvěrového věřitele nedošlo ke splnění povinnosti objektivně získat všechny informace potřebné pro zhodnocení finanční situace Navrhovatele jako spotřebitele a s odbornou péčí tak posoudit, zda je schopen řádně úvěr splácet bez negativních zásahů do jeho majetkových a společenských poměrů.

Finanční arbitr shrnuje, že Instituce před uzavřením Smlouvy o úvěrovém rámci příjmovou a výdajovou stránku rozpočtu Navrhovatele neověřila vůbec a před uzavřením Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru řádně neověřila příjmovou a výdajovou stránku rozpočtu Navrhovatele, když neověřila údaje uvedené Navrhovatelem v Žádostech o úvěr. Kdyby přitom Instituce postupovala s odbornou péčí a údaje o příjmech a výdajích Navrhovatele by skutečně zjišťovala, musela by zjistit, že po odečtení výdajů Navrhovatele od jeho příjmů by mu v jeho rozpočtu nezbyla částka dostatečná k řádnému splácení úvěru ze Smluv o úvěru.

Jelikož Instituce nesplnila zákonem jí uloženou povinnost posoudit úvěruschopnost Navrhovatele s odbornou péčí a poskytla úvěr bez toho, aby bylo zřejmé, že ho bude Navrhovatel schopen splatit, jsou Smlouva o úvěrovém rámci podle § 9 odst. 1 věty druhé starého zákona o spotřebitelském úvěru a Smlouvy o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru podle § 87 odst. 1 věty první tohoto zákona neplatné.

9.6 Následky neposouzení úvěruschopnosti dlužníka

9.6.1 Následky neposouzení úvěruschopnosti obecně

Starý zákon o spotřebitelském úvěru nestanoví, zda následkem neposouzení úvěruschopnosti spotřebitele podle § 9 starého zákona o spotřebitelském úvěru je neplatnost relativní nebo absolutní. Občanský zákoník preferuje relativní neplatnost před neplatností absolutní. Tato zásada je obsažena v § 574 nového občanského zákoníku, který je základním výkladovým pravidlem a který stanoví, že „[n]a právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné.“ Ve všech případech, ve kterých nový občanský zákoník jako následek vady právního jednání stanoví neplatnost, se tedy proto jedná o neplatnost relativní. Pouze pokud právní jednání vykazuje znaky obsažené v ustanovení § 588 nového občanského zákoníku, pak se jedná o neplatnost absolutní, když „[s]oud přihlédne i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se zjevně přičí dobrým mravům, anebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek. To platí i v případě, že právní jednání zavazuje k plnění od počátku nemožnému“.

K absolutní neplatnosti právního jednání je potřeba naplnit zákonné požadavky v souladu s ustanovením § 588 nového občanského zákoníku, tedy krom rozporu se zákonem musí být kumulativně naplněna podmínka zjevného narušení veřejného pořádku.

Finanční arbitr je přesvědčen, že součástí veřejného pořádku je mimo jiné ochrana skupin osob, které jsou určitým způsobem zranitelné. Mezi takové skupiny osob nepochybně patří spotřebitelé, neboť jejich postavení je obecně ve styku s profesionálním podnikatelem znevýhodněno tím, že do vztahu s podnikatelem vstupují jako neprofesionálové a jsou vůči podnikateli zpravidla hospodářsky a informačně slabší stranou, s menší dostupností právních služeb, nedostatkem profesionálních zkušeností a nemožností stanovovat si smluvní podmínky.

Pokud jde o požadavek zjevného narušení veřejného pořádku, který ustanovení § 588 nového občanského zákoníku předpokládá, vnímá finanční arbitr důraz na zjevnost jako pravidlo, jaký závěr učinit, jsou-li objektivní pochybnosti o tom, zda určité jednání porušuje veřejný pořádek či nikoli. V případě pochybností, že k narušení veřejného pořádku došlo, by požadavek zjevnosti nebyl naplněn a byla by presumována shoda jednání s veřejným pořádkem.

V posuzovaném případě však právním jednáním smluvních stran došlo k narušení veřejného pořádku tím, že byl porušen § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru. Porušení této normy bylo prokázáno a finanční arbitr proto nemá pochyb o tom, že k narušení veřejného pořádku došlo. Finanční arbitr tak považuje toto narušení veřejného pořádku za zjevné.

Ačkoli starý zákon o spotřebitelském úvěru výslovně nestanoví, že následkem porušení povinností podle § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru je absolutní neplatnost smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, je tento výklad z hlediska ochrany spotřebitele nutný a nasvědčuje tomu i legislativní vývoj ochrany spotřebitele a samotné právní úpravy spotřebitelských úvěrů a jejich zprostředkování.

Smlouva o úvěrovém rámci je tedy neplatná absolutně podle § 588 nového občanského zákoníku, a to z důvodu neposouzení úvěruschopnosti Navrhovatele s odbornou péčí v rozporu s ustanovením § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru.

Ke stejnému závěru o absolutní neplatnosti právního jednání, jaký při aplikaci § 588 nového občanského zákoníku ve spojení s § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru dovodil finanční arbitr, dospěl i Nejvyšší soud České republiky, když podle rozhodnutí ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018, „[n]a podkladě uvedených zjištění odvolací soud shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že žalobkyně jako poskytovatel úvěru nedostála odborné péče náležitě zjistit schopnost žalovaného splácet úvěr ve sjednaných splátkách, a proto je spotřebitelská smlouva, která odporuje § 580 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), neplatná; k této neplatnosti přihlédl bez návrhu (§ 588 o. z.)“.

Podle § 586 odst. 1 nového občanského zákoníku platí, že „[j]e-li neplatnost právního jednání stanovena na ochranu zájmu určité osoby, může vznést námitku neplatnosti jen tato osoba“, přičemž dále podle odst. 2 stejného ustanovení „[n]enamítne-li oprávněná osoba neplatnost právního jednání, považuje se právní jednání za platné“.

Nový zákon o spotřebitelském úvěru v § 87 odst. 1 stanoví, že „[p]oskytne-li poskytovatel spotřebiteli spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1 větou druhou, je smlouva neplatná. Spotřebitel může uplatnit námitku neplatnosti v tříleté promlčecí lhůtě běžící ode dne uzavření smlouvy. Spotřebitel je povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem“. Jelikož se v tomto případě jedná o neplatnost relativní, zjišťoval finanční arbitr, zda Navrhovatel u Instituce uplatnil námitku neplatnosti Smluv o úvěru v režimu zákona o spotřebitelském úvěru.

Podle e-mailové zprávy ze dne 11. 8. 2017, přílohou které byl dokument označený jako „předžalobní výzva k zaplacení bezdůvodného obohacení a započtení“ ze dne 9. 8. 2017,

Navrhovatel vznesl námitku neplatnosti Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru u Instituce dne 11. 8. 2017. Finanční arbitr tak zjistil, že Navrhovatel námitku neplatnosti Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru vznesl. Smlouvy o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru jsou tedy neplatné podle § 586 nového občanského zákoníku, a to z důvodu neposouzení úvěruschopnosti Navrhovatele s odbornou péčí v rozporu s ustanovením § 86 odst. 1 ve spojení s § 75 a § 87 odst. 1 větou první nového zákona o spotřebitelském úvěru.

Absolutní neplatnost znamená neplatnost právního jednání od samého počátku a na právní jednání se hledí jako by nikdy nevzniklo a účastníkům z tohoto právního vztahu nevznikají žádná práva ani povinnosti (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2013, sp. zn. 28 Cdo 2221/2013).

Relativní neplatnost naproti tomu představuje až do okamžiku vznesení námitky neplatnosti právní jednání dočasně platné, když se po vznesení této námitky stává jednáním neplatným, přičemž námitka tedy působí retroaktivně a na toto právní jednání se nahlíží tak, jako kdyby k jeho právním následkům vůbec nedošlo.

Podle ustanovení § 2991 odst. 2 nového občanského zákoníku platí, že *„[b]ezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám“*.

Podle ustanovení § 2993 nového občanského zákoníku platí, že *„[p]lnila-li strana, aniž tu byl platný závazek, má právo na vrácení toho, co plnila. Plnily-li obě strany, může každá ze stran požadovat, aby jí druhá strana vydala, co získala; právo druhé strany namítnout vzájemné plnění tím není dotčeno. To platí i v případě, byl-li závazek zrušen“*.

9.6.2 Následky neposouzení úvěruschopnosti Navrhovatele

S ohledem na absolutní neplatnost Smlouvy o úvěrovém rámci a relativní neplatnosti Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru tak plnění, které si Navrhovatel s Institucí mezi sebou poskytli, představuje plnění z neplatného právního jednání v případě Smlouvy o úvěrovém rámci a plnění z právního důvodu, který odpadl v případě Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru, přičemž takové plnění je bezdůvodným obohacením ve smyslu § 2991 odst. 2 nového občanského zákoníku, které jsou si smluvní strany povinny podle § 2993 téhož zákona vzájemně vydat.

Co se týče zúčtování vzájemných plnění z neplatné smlouvy Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3008/2007, konstatoval, že *„byla-li obě plnění, která si účastníci neplatné smlouvy navzájem poskytli, peněžitá, provede soud vzájemné zúčtování obou neoprávněných majetkových prospěchů (v dnešní terminologii bezdůvodného obohacení) a k takovému postupu není třeba ani vzájemné žaloby ani projevu směřujícího k započtení. Jestliže tedy jde o vrácení vzájemných peněžitých plnění z neplatné smlouvy, je třeba po vzájemném zúčtování těchto plnění uložit plnění rozdílu jednomu z účastníků“*. Tento závěr pak Nejvyšší soud rozvedl v rozhodnutí ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 33 Cdo 23/2016, tak, že toto ustanovení *„zakotvuje vzájemnou vázanost práv a povinností účastníků neplatné nebo zrušené smlouvy; nárok každé ze smluvních stran na vrácení plnění, které poskytla, je nárokem ze zákona podmíněným její povinností vrátit to, co podle smlouvy přijala, druhé smluvní straně. Protože práva a povinnosti každého z účastníků neplatné nebo zrušené smlouvy jsou vzájemně podmíněny, platí, že uplatnění a uspokojení práva jedné ze stran na vrácení plnění z takové smlouvy je vázáno na uspokojení obdobného práva druhé smluvní strany; jinak řečeno, povinnost jednoho subjektu plnit (vrátit přijaté plnění) je vázána na tutéž povinnost subjektu druhého. Vrácení plnění z neplatné nebo zrušené smlouvy je každá její strana oprávněna požadovat po druhé smluvní straně jen*

tehdy, jestliže již sama vrátila nebo současně s uplatněním svého práva vrátí či nabídne vrácení všeho, co sama podle této smlouvy přijala“.

Plnění ve výši 23.000,- Kč (2.000 Kč + 4.000 Kč + 5.000 Kč + 6000 Kč + 6.000 Kč), které Navrhovatel převzal od Instituce na základě absolutně neplatné Smlouvy o úvěrovém rámci, představuje ve smyslu § 2991 odst. 2 nového občanského zákoníku bezdůvodné obohacení, přičemž podle § 2993 nového občanského zákoníku má Instituce právo požadovat po Navrhovateli jeho vrácení.

Finanční arbitr má současně za prokázané, že Navrhovatel uhradil Instituci na základě absolutně neplatné Smlouvy o úvěrovém rámci celkem částku ve výši 27.800,- Kč (2.000 Kč + 3.000 Kč + 6.250 Kč + 8.250 Kč + 8.300 Kč). Bezdůvodné obohacení na straně Instituce ve smyslu § 2991 odst. 2 nového občanského zákoníku tak odpovídá částce ve výši 27.800,- Kč, přičemž podle § 2993 nového občanského zákoníku má Navrhovatel právo požadovat po Instituci vydání této částky.

Plnění ve výši 6.000,- Kč, které Navrhovatel převzal od Instituce na základě neplatné Smlouvy o úvěru 1, ve výši 6.000,- Kč, které Navrhovatel převzal od Instituce na základě neplatné Smlouvy o úvěru 2, ve výši 6.000,- Kč, které Navrhovatel převzal od Instituce na základě neplatné Smlouvy o úvěru 3, ve výši 7.000,- Kč, které Navrhovatel převzal od Instituce na základě neplatné Smlouvy o úvěru 4, ve výši 7.000,- Kč, které Navrhovatel převzal od Instituce na základě neplatné Smlouvy o úvěru 5 a ve výši 7.000,- Kč, které Navrhovatel převzal od Instituce na základě neplatné Smlouvy o úvěru 6, představuje ve smyslu § 2991 odst. 2 nového občanského zákoníku bezdůvodné obohacení na straně Navrhovatele, přičemž podle § 2993 nového občanského zákoníku má Instituce právo požadovat po Navrhovateli jeho vrácení.

Finanční arbitr má současně za prokázané, že Navrhovatel uhradil Instituci na základě neplatné Smlouvy o úvěru 1 celkem částku ve výši 7.128,- Kč, na základě neplatné Smlouvy o úvěru 2 celkem částku ve výši 7.116,- Kč, na základě neplatné Smlouvy o úvěru 3 celkem částku ve výši 8.120,- Kč, na základě neplatné Smlouvy o úvěru 4 celkem částku ve výši 8.302,- Kč a na základě neplatné Smlouvy o úvěru 5 celkem částku ve výši 8.801,- Kč, přičemž tato plnění Navrhovatele představují ve smyslu § 2991 odst. 2 nového občanského zákoníku bezdůvodné obohacení na straně Instituce a podle § 2993 nového občanského zákoníku má Navrhovatel právo požadovat po Instituci jeho vrácení.

Finanční arbitr provedl zúčtování vzájemných nároků smluvních stran z absolutně neplatné Smlouvy o úvěrovém rámci a neplatných Smluv o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru. Přitom finanční arbitr vycházel ze skutečnosti, že Navrhovatel má vůči Instituci nárok na vydání bezdůvodného obohacení ve výši 67.267,- Kč a Instituce má naproti tomu vůči Navrhovateli nárok na vydání bezdůvodného obohacení ve výši 62.000,- Kč, a zjistil, že nárok Navrhovatele přesahuje nárok Instituce o částku ve výši 5.267,- Kč [(27.800 Kč + 7.128 Kč + 7.116 Kč + 8.120 Kč + 8.302 Kč + 8.801 Kč) - (23.000 Kč + 6.000 Kč + 6.000 Kč + 6.000 Kč + 7.000 Kč + 7.000 Kč + 7.000 Kč)].

Instituce se tak na základě neplatných Smluv o úvěru bezdůvodně obohatila na úkor Navrhovatele o částku celkem ve výši 5.267,- Kč a je povinna vydat Navrhovateli tuto částku.

9.7 Trestní odpovědnost Navrhovatele

Finanční arbitr rozhoduje o občanskoprávních nárocích, tedy v režimu obdobném civilnímu řízení před obecným soudem. Finanční arbitr neposuzoval jednání Navrhovatele z hlediska trestněprávního, neboť takové posouzení mu podle § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi nepřísluší.

10 K výrokům nálezů

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů a po jejich pečlivém právním posouzení dovodil, že Instituce porušila povinnost vyplývající z § 9 odst. 1 starého zákona o spotřebitelském úvěru a § 86 odst. 1 nového zákona o spotřebitelském úvěru, když schopnost Navrhovatele splácet úvěr neposoudila s odbornou péčí, resp. v rozporu se zákonem uzavřela s Navrhovatelem Smlouvy o úvěru, a následně Navrhovateli poskytla na základě těchto smluv spotřebitelské úvěry, aniž by bylo zřejmé, zda Navrhovatel bude schopen úvěry splatit. Protože Instituce neposoudila schopnost Navrhovatele splácet úvěry s odbornou péčí, je Smlouva o úvěrovém rámci je od počátku absolutně neplatná a Smlouvy o úvěru v režimu nového zákona o spotřebitelském úvěru jsou neplatné, protože se Navrhovatel včas neplatnosti dovolal. Strany sporu jsou proto povinny si vydat bezdůvodné obohacení, které na základě neplatných Smluv o úvěru získaly. Finanční arbitr proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozhodnutí.

Jelikož Navrhovatel nedoložil své tvrzení, že v souvislosti s čerpáním úvěrového rámce ze dne 22. 9. 2016 uhradil Instituci částku ve výši 4.000,- Kč, když finanční arbitr z předložených podkladů má za doloženou pouze úhradu ve výši 3.000,- Kč, finanční arbitr ve výroku II. tohoto nálezů návrh Navrhovatele co do částky 1.000,- Kč zamítl.

Protože jsou všechny Smlouvy o úvěru neplatné, nelze vydat rozhodnutí, že se úvěry z těchto smluv úročí diskontní sazbou, a tedy Navrhovatel na takovém určení právní zájem nemá, navíc by takové určení v případě neplatnosti Smluv o úvěru neovlivnilo jeho právní postavení. Stejně tak nemá Navrhovatel právní zájem na určení, že informace o RPSN, ujednání o poplatcích a smluvních pokutách ve Smlouvách o úvěru jsou neplatná, jelikož jsou Smlouvy o úvěru neplatné ve všech svých částech.

Podle § 17a zákona o finančním arbitrovi, v případě že finanční arbitr, byť i jen z části, vyhoví návrhu navrhovatele, uloží instituci sankci, která činí 10 % z částky, kterou je instituce podle nálezů povinna zaplatit navrhovateli, přičemž pokud je takto vypočtená sankce nižší než 15.000 Kč, je finanční arbitr povinen uložit sankci právě ve výši 15.000 Kč. Zaplacení částky 15.000 Kč finanční arbitr uloží i v případě, kdy předmětem sporu není peněžitá částka.

Jelikož finanční arbitr v nálezů zčásti vyhověl Navrhovateli, ukládá podle § 17a zákona o finančním arbitrovi současně Instituci ve výroku III. tohoto nálezů sankci ve výši 15.000,- Kč. Sankce je příjmem státního rozpočtu a Instituce je povinna ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku tohoto nálezů.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezů.

Poučení:

Proti tomuto nálezů lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námítky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námítky se lze vzdát. Včas podané námítky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námítkami, je v právní moci.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce yg96mhp
Instituce – datová schránka zástupce mcsgj7t

